

Μελέται ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΠΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ὑπὸ
ΕΜΜ. Γ. ΠΕΙΡΟΥΝΑΚΗ

1. Η ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Μέχρι τοῦ ἔτους 1925 ὁ καπνός, τὸ προϊόν ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἰσάγονται εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ 550)ο καὶ πλέον τοῦ ἑτησίως ἐκ τοῦ ἐξαγωγικοῦ μας ἐμπορίου εἰσαγομένου συναλλάγματος, εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν τύχην του καὶ ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ ἀπὸ τοὺς μελετῶντας ἐν γένει τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τοῦ τόπου. Τὸ Κράτος ἐθεώρει τὸν καπνὸν ὡς προϊόν μὴ ἔχον ἀνάγκην οὐδεμιᾶς προστασίας, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀντέχον ἀπεριορίστως εἰς οἷονδήποτε φορολογικὸν βάρος καὶ δυνάμενον ν' ἀνθέξῃ ἀκόμη καὶ εἰς νομικὴν ὑποχρέωσιν δι' ὠρισμένον τύπον ἐπεξεργασίας του ἐν τῷ τόπῳ, δαπανηρότερον πάντως ἐκείνου τὸν ὁποῖον θὰ προετίμα ὁ ἀγοραστής. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο, μὲ τὴν ἀπατηλὴν ιδέαν ὅτι αὐξάνεται ἡ εἰς τοὺς καπνεργάτας παρεχόμενη ἐργασία, μὲ ἐπιβάρυνσιν τῶν ξένων καταναλωτῶν, ἡναγκασμένων ἐκ τῶν πραγμάτων δῆθεν νὰ προμηθεύωνται ὅπωςδήποτε ἑλληνικὰ καπνὰ. Ἐνομίζετο δηλαδή ὅτι εἶχομεν παραγωγὴν μονοπωλιακὴν ἐνὸς εἴδους πρώτης ἀνάγκης.

Ἄλλ' ἡ πτώσις τῆς ἐξαγωγῆς κατὰ τὸ 1923 ἔδωσεν ἀφορμὴν νὰ ἀρχίσῃ τότε νὰ γίνεταί κᾶπως ἀντίληπτόν, ὅτι οὔτε μονοπωλιακὴν παραγωγὴν καπνοῦ εἶχομεν οὔτε ἦτο φρόνιμον νὰ νομίζωμεν ὅτι τὰ καπνὰ μας ἀπετέλουν διὰ τοὺς ξένους εἶδος πρώτης ἀνάγκης. Οὕτω, τὸ Κράτος ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ καταργήσῃ τοὺς περιορισμοὺς τῆς ἐλευθερίας ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐπεξεργασίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἰδρύσῃ τὰ Γραφεῖα Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ Καβάλλας, Θεσσαλονίκης καὶ Βόλου, Ὁργανισμοὺς Αὐτο-

νόμους, διοικουμένους ἀπὸ αἵρετοὺς ἀντιπροσώπους καπνεμπόρων καὶ καπνοπαραγωγῶν καὶ ἐντεταλμένους νὰ μεριμνοῦν καὶ διὰ τὴν μελέτην παντὸς καπνικοῦ ζητήματος, τοπικοῦ ἢ γενικοῦ καὶ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἐκάστοτε ληπτέων μέτρων σχετικῶς, νὰ μεριμνοῦν διὰ τὴν προστασίαν τῆς ποιότητος καὶ τῆς φήμης τῶν καπνῶν μας καὶ νὰ προπαγανδίζουν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ δυνατοῦ διὰ τὴν διατήρησιν ἢ καὶ αὔξησιν τῆς καταναλώσεως τῶν ἐλληνικῶν καπνῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀπὸ τοῦ 1926, ὅποτε ἰδρύθησαν τὰ Γραφεῖα Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ, ἤρχισε πλέον ἡ μελέτη τῶν καπνικῶν ζητημάτων μας ὄχι μονοπλεύρως ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τῶν ἐκ τοῦ καπνοῦ συντηρουμένων κοινωνικῶν τάξεων, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ ὡς πλουτοπαραγωγικοῦ κλάδου τοῦ τόπου, ἐκ τῆς βελτιώσεως τῆς θέσεως τοῦ ὁποίου ἀνεμένετο ἡ καλυτέρα ἐξυπηρέτησις τῶν συμφερόντων παραγωγῶν, ἐμπόρων, ἐργατῶν καὶ Κράτους.

Δὲν θὰ ἀπαριθμήσωμεν βεβαίως ἐνταῦθα τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῶν Γραφείων Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των. Ὁ καλῆς πίστεως μελετητῆς θ' ἀναγνωρίσῃ ὅτι, ἀναλόγως πρὸς τὰ διατεθέντα ὑπὲρ τῶν Γραφείων ἀνεπαρκῆ οἰκονομικὰ μέσα, ἡ θετικὴ δρᾶσις τῶν Γραφείων ἀπέδωσε καρποὺς σημαντικωτάτους καὶ ἀπὸ ἀπόψεως διατηρήσεως ἢ βελτιώσεως τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μελέτης καὶ διανοίξεως νέων ἀγορῶν διὰ τῆς καταλλήλου ἐμφανίσεως τῶν πλεονεκτημάτων τῶν καπνῶν μας. Οἱ στατιστικοὶ ἀριθμοὶ τῆς εἰς Γαλλίαν καὶ Πολωνίαν ἐξαγωγῆς ἐλλήνων καπνῶν εἶναι ἀναμφισβήτητοι ἀποδείξεις τῆς ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου σημείου ἐπιτυχοῦς δράσεως τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ.

Ἐξ ἄλλου δὲ ἡ ἐκ τοῦ μηδενὸς τότε δημιουργία καὶ ὁργάνωσις ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ὑπηρεσίας καθοδηγήσεως τῶν παραγωγῶν καὶ ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὸν καπνὸν ὡς φυτόν, εἶναι κᾶτι πολὺ σημαντικόν, ἀπέδωσεν ἤδη ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ θ' ἀποδώσῃ σημαντικώτερα τοιαῦτα εἰς τὸ μέλλον, ἰδίᾳ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ἐν Δράμα ἀνεγειρομένου Καπνολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἀλλὰ κυρίως αἱ μελέται καὶ ὑποδείξεις τῶν Γραφείων πρὸς νομοθετικὴν ρύθμισιν διαφόρων καπνικῶν ζητημάτων εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες δικαιολογοῦν, καὶ μόναι αὐταὶ ἀκόμη, τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν αὐτῶν. Οἱ ψηφισθέντες καὶ ἐφαρμοσθέντες Νόμοι: α) «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀγοραπωλησιῶν καπνοῦ» ἀριθ. 4652, β) «περὶ ἀπαγο-

ρεύσεως καλλιεργείας καπνοῦ εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη» ἀριθ. 4660, γ) «περὶ ἀπαγορεύσεως συλλογῆς πατοφύλλων καπνοῦ» ἀριθ. 5166, δ) «περὶ καταστροφῆς βεβλαμμένων καπνῶν ἐσοδειῶν 1929 καὶ 1930» ἀριθ. 5165, καὶ τὸ νομοθετικῶς ἐπίσης ἐφαρμοσθέν μέτρον «περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκριζώσεως τῶν καπνοφύτων μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἐμπορευσίμων φύλλων τοῦ καπνοῦ, εἶναι ὅλα μέτρα μελετηθέντα καὶ ὑποδειχθέντα παρὰ τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ καὶ ἀποβλέπουν τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν διευκόλυνσιν καὶ κατοχύρωσιν τῶν ἐπὶ καπνοῦ συναλλαγῶν μεταξὺ παραγωγῶν καὶ ἀγοραστῶν, τὰ δὲ ἄλλα εἰς προστασίαν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μας, ἣτις ἐθεωρήθη, καὶ δικαίως, ὡς ἡ ἀσφαλεστέρα βάσις πάσης προσπάθειας βελτιώσεως ἢ διατηρήσεως τῶν τιμῶν καὶ τῆς θέσεως ἐν γένει τοῦ καπνοῦ μας ἐν τῇ Διεθνεῖ Καπναγορᾷ.

Ἐπὶ τῶν ληφθέντων ὡς ἄνω μέτρων ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἀντιρρήσεις, ἀλλ' αὗται ὀφείλονται εἰς μονόπλευρον ἢ τοπικιστικὴν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων. Διὰ τοῦ μέτρου αἴφνης τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς καλλιεργείας καπνοῦ εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη ἐδημιουργήθη τὸ παράπονον, ὅτι εἰς τὰς περιφερείας τὰς παραγούσας εὐγενῆ καπνὰ ἀπηγορεύθη ἡ καλλιέργεια ἐπὶ ἐδαφῶν παραγόντων προφανῶς κατωτέραν ποιότητα τῆς μέσης τοιαύτης ἐκάστου χωρίου, ἀλλὰ πάντως οὐχὶ κατωτέραν τῆς ποιότητος, ἣτις παράγεται εἰς ἐδάφη κατωτέρων περιφερειῶν, ἅτινα ἐκεῖ ἐκρίθησαν κατάλληλα. Ἐν τούτοις τὸ μέτρον ἀκριβῶς αὐτὸ ἐπεδίωκε. Χωρία ἔχοντα ἐδάφη κατάλληλα δι' ἀρίστην ποιότητα καπνοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθερα νὰ τὰ ἐγκαταλείψουν καὶ νὰ ἐπεκταθοῦν, λόγῳ μεγαλυτέρας κατὰ στρέμμα ἀποδόσεως, εἰς χαμηλὰ ἐδάφη, παράγοντα κατωτέραν ποιότητα, ἔστω καὶ ἂν ἡ ποιότης αὕτη θὰ ἦτο ἴση ἢ καὶ ἀνωτέρα ἀκόμη ἀπὸ τὴν παραγομένην εἰς ἄλλας περιφερείας, ὧν τὰ ἐδάφη ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς κατάλληλα, ἐλλείψει καταλληλοτέρων.

Ἐξ ἄλλου, ἐναντίον τοῦ μέτρου τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς συλλογῆς πατοφύλλων * ἠκούσθησαν παράπονα, τοπικιστικοῦ μᾶλλον χαρακτῆρος, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι τὰ πατόφυλλα τῆς Α' π.χ. περιφερείας ἠγοράζοντο πάντοτε καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο παρὰ τῆς ἐσωτερικῆς βιομηχανίας. Ἀλλ' εἶναι πλάνη νὰ νομίζεται ὅτι τὰ πατόφυλλα οἵουδήποτε καπνοῦ ἦσαν ποτὲ ἐντελῶς ἄχρηστα. Πάντοτε οἵουδήποτε καπνοῦ τὰ κατώτερα φύλλα εἶχον ἀξίαν τινὰ ἐμπορικὴν,

*. Πατόφυλλα ἢ ντίπια καλοῦνται τὰ πρῶτα κατώτερα φύλλα τοῦ καπνοφύτου 4 ἢ 6 τὸν ἀριθμόν, ὧν ἡ ποιότης εἶναι κατωτάτη.

ἀλλ' ἦσαν ἀναμφισβητήτως κατωτέρας ποιότητος, ἡ δὲ συνύπαρξις των μετὰ τῶν καλῶν εἰς χεῖρας τοῦ παραγωγοῦ κατεβίβαζε τὴν ποιότητα καὶ συνεπῶς τὴν τιμὴν κατ' ὅκαν τῆς ἐσοδείας του. Ἡ αὔξησις, λοιπόν, τῆς ποσότητος τῆς ἐσοδείας ἐκάστου παραγωγοῦ διὰ τῆς συλλογῆς καὶ τῶν πατοφύλλων ἰσοφαρίζετο ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τῆς μέσης ποιότητος, καὶ συνεπῶς τῆς τιμῆς τῆς ὅλης ἐσοδείας, καὶ παρέμενεν εἰς βάρος τοῦ παραγωγοῦ μὲν ὁ μάταιος κόπος διὰ τὴν συλλογὴν καὶ ἀποξήρανσιν τῶν κατωτέρων τούτων φύλλων, εἰς βάρος δὲ τοῦ συνόλου μία ποσότης 10ο)ο τοῦλάχιστον περιπλέον, ἣτις αὐξάνει τὴν προσφορὰν καὶ ἣτις κατηναλίσκετο εἴτε εἰς τὸ ἐσωτερικόν, εἴτε εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἀντὶ καλῶν καπνῶν. Ἀτυχῶς τὰ ἀβάσιμα ταῦτα παράπονα εἰσηκούσθησαν διὰ τινὰς περιφερείας καὶ οὕτω τὸ ψηφισθὲν μέτρον δὲν ἐφηρμόσθη εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα γενικῶς, προσωρινῶς ἄς ἐλπίσωμεν.

2. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΡΙΣΙΣ

Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀπορῇ, διότι εἰς ἐποχὴν σοβαρωτάτης καπνικῆς κρίσεως ὡς ἡ σημερινή, ἀπασχολοῦμαι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐν τῷ παρόντι μὲ τὰ ληφθέντα πρὸς προστασίαν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μέτρα καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀντιρρήσεις, καὶ δὲν ἐξετάζω τὴν κρίσιν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, τὰς συνεπειὰς της καὶ τὰ μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως.

Ἐχω ὅμως τὴν γνώμην ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμη ἡ παροῦσα κρίσις μᾶς εὑρίσκειν ἐνωρίτερον, πρὸ τῆς λήψεως τῶν ἀνωτέρω πρὸς προστασίαν τοῦ καπνοῦ μας ληφθέντων μέτρων, οἷοσδήποτε γνωρίζων τὰ πράγματα καὶ θέλων νὰ ὑποδείξῃ τὰ ληπτέα μέτρα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσῃ τὰς ὑποδείξεις του προτείνων τὴν λήψιν μέτρων σχεδὸν ὁμοίων πρὸς τὰ προαναφερθέντα. Τοῦτο δέ, διότι τὰ προστατευτικὰ τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μέτρα εἶναι μέτρα μονίμου καὶ ἀναμφισβητήτου ὠφελιμότητος καὶ διὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέλλον κυρίως, πρὸς τὸ ὅποιον, παρὰ τὸ δυσχερὲς τῶν σημερινῶν περιστάσεων, πρέπει μετ' αἰσιοδοξίας νὰ ἀποβλέπωμεν. Ἐνῶ ἡ σημερινὴ κρίσις, αἱ συνέπειαι τῆς καὶ τὰ ἀπαραίτητα πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῆς, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, μέτρα, τὰ ἐκ τῶν ἐλληνικῶν δυνάμεων ἐξαρτώμενα, εἶναι συμπτωματικά, προσωρινὰ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν βάσιν καπνικῆς πολιτικῆς μελετημένης καὶ μακρᾶς διαρκείας.

Ἄλλ' ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν σημερινὴν δυσχερεστάτην πράγματι περίοδον, ἣν διέρχεται ὁ καπνός μας καὶ ἣν πάντες ἀποκαλοῦν καπνικὴν κρίσιν, διακρινομένην παρ' ἄλλων ὡς κρίσιν τιμῶν μόνον

καὶ παρ' ἄλλων ὡς κρίσιν διαθέσεως καὶ τιμῶν. Σχεδὸν πάντες οἱ δημοσίᾳ ἀσχοληθέντες μέχρι σήμερον μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποφαίνονται ὅτι τὸ κυριώτερον αἷτιον τῆς σημερινῆς καπνικῆς μας καταστάσεως εἶναι ἡ ἐν Ἑλλάδι μεγάλη ἐσοδεία καπνοῦ τοῦ 1929 καὶ 1930 καὶ συνιστοῦν, ὡς τὸ σπουδαιότερον καὶ σωστικώτερον θεραπευτικὸν μέτρον, τὸν ἐκ τῶν ἄνω ἀναγκαστικὸν περιορισμὸν τῆς καλλιέργειας καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Εἰδικώτερον ὁ κ. I. Καραμᾶνος, Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, εἰς ἄρθρον του δημοσιευθὲν τὴν 6ην Φεβρουαρίου 1932 εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀνόρθωσις» ἀναγράφει μεταξύ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὑπάρχουν βεβαίως εἰσέτι περιφέρειαι εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλει καὶ δύναται νὰ μειωθῇ ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ πολιτικὴ τῆς μειώσεως πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ παρὰ τὰς τυχόν διαμαρτυρίας. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος θετικὸς, ὁ ὁποῖος νὰ θέσῃ εἰς εὐθεῖαν ὁδὸν τὸ Καπνικὸν ζήτημα, ἐν συνδυασμῷ βεβαίως μὲ ἄλλα τινὰ μέτρα».

Ὡστε ἡ Ἑλληνικὴ ὑπερπαραγωγὴ καπνοῦ θεωρεῖται ἐπισήμως πλέον ὡς ὑπεύθυνος διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν καὶ πρὸς θεραπείαν αὐτῆς προτείνεται νὰ στραφῶμεν. Ἀλλ' ἄς ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα κάπως γενικώτερον κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν ἀπὸ ἑλληνικῆς ἀπόψεως.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ ἑλληνικὴ καπνοπαραγωγὴ, ὑπολογιζομένη ὑπὸ ὁμαλὰς συνθήκας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς 58.000.000 κιλὰ ἐτησίως, ἀπετέλει περίπου τὰ 2 1)2—3ο)ο τῆς παγκοσμίου ἐτησίας καπνοπαραγωγῆς. Ἡ πεῖρα ἔχει ἀποδείξει ὅτι τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν καὶ ἡ μεγάλη προσφορὰ τῶν μὴ ἀνατολικῶν καπνῶν ἐπηρεάζει κατ' ἀνάγκην τὰς τιμὰς τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν καὶ συνεπῶς καὶ τῶν ἑλληνικῶν, ἅτινα ὑπὸ ὁμαλὰς συνθήκας ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον προσφέρωνται εἰς τιμὰς ἀναλόγους πρὸς τὴν ποιοτικὴν διαφορὰν ἐν σχέσει πρὸς τὰ μὴ ἀνατολικά τοιαῦτα, προτιμῶνται πάντοτε καὶ καταναλίσκονται κατὰ προτίμησιν.

Ἐσχάτως ἀκόμη, ὁ κ. Π. Χριστοδουλόπουλος, ἐν τῇ μελέτῃ του περὶ τῆς ἐλαστικότητος τῆς ζητήσεως τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν, ἀπέδειξε διὰ τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν στατιστικῶν δεδομένων τὴν ἐπίδρασιν τῆς προσφορᾶς καὶ τῶν τιμῶν τῆς καπνοπαραγωγῆς τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ἀνατολικῶν ἐν γένει καπνῶν.

Ἡ καπνοπαραγωγὴ εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς

ἀνήρχετο κατὰ μέσον ὅρον μέχρι τοῦ 1927 μόλις εἰς 1.250.000.000 πάουντ ἐτησίως, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1928 ηὐξήθη κατὰ τὴν ἐξῆς κλίμακα:

Ἔτος	Πάουντ
1928.....	1.375.000.000
1929.....	1.537.000.000
1930.....	1.585.000.000
1931.....	1.610.000.000

Βεβαίως ἡ παραγωγή καπνοῦ πίπας ἢ μασήματος ἐν Ἀμερικῇ δὲν ἐπηρεάζει τὴν κατανάλωσιν τοῦ καπνοῦ σιγαρέττων, λαμβανομένης μάλιστα ὑπ' ὄψει τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τοῦ σιγαρέττου εἰς βάρος τῆς πίπας, τοῦ μασήματος καὶ τῶν πούρων.

Ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν τῆς ἐτησίας παραγωγῆς ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς καπνὰ τύπου Flue-Cured, Maryland καὶ Burley, χρησιμοποιούμενα διὰ σιγαρέττα καὶ συνεπῶς ἔχοντα σχέσιν μὲ τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ, παρήχθησαν εἰς τὰς ἐξῆς ποσότητας κατ' ἔτος:

1929.....	1.117.000.000
1930.....	1.229.000.000
1931.....	1.155.000.000

ἔναντι μέσου ὅρου ἐτησίας παραγωγῆς μέχρι τοῦ 1927 τῶν ἰδίων τύπων 900.000.000 πάουντ περίπου.

Ὑπερπαραγωγή λοιπὸν καπνῶν χρησιμοποιουμένων διὰ σιγαρέττα παρετηρήθη ἀναμφισβητήτως ἐν Ἀμερικῇ καὶ προεκάλεσεν, ὥς ἦτο ἐπόμενον, πτώσιν τῶν τιμῶν τῶν μὴ ἀνατολικῶν καπνῶν σημαντικωτάτην, ἣτις ἦτο ἐπόμενον νὰ ἐπηρεάσῃ ἀναλόγως καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν.

Ἀλλὰ ὑπερπαραγωγή καπνῶν δὲν παρουσιάσθη μόνον ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, τὰ διατηροῦντα Μονοπώλιον τοῦ Καπνοῦ, ἔχοντα ἐξησφαλισμένην τὴν κατανάλωσιν τῆς ἐπιτοπίου παραγωγῆς καπνοῦ, ἐφρόντισαν χάριν τοῦ ἐμπορικοῦ των ἰσοζυγίου καὶ ηὔξανον ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν εἰς καπνὸν παραγωγὴν των καὶ οὕτως ἡλάττωναν τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγὴν καπνοῦ ἢ ἀντιμετώπιζαν τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεώς των ἄνευ αὐξήσεως τῆς εἰσαγωγῆς. Ταῦτοχρόνως ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ, ὥς ἀρκετὰ προσοδοφόρος, ηὔξανετο καὶ εἰς τὰς ἀποικίας, τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν.

Ἀτυχῶς ἀκριβῆς στατιστικὴ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς δὲν εἶναι εὐκολος. Κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ παγκόσμιος καπνοπαραγωγή ἀνήρχετο μέχρι τοῦ 1913 εἰς 3.100.000.000 πάουντ περίπου. Κατὰ τὴν περίοδον 1922—1924 ἡ παγκόσμιος καπνοπαραγωγή ἔφθασε τὸν μέσον ὅρον τῶν 4.000.000.000 περίπου κατ'ἔτος μὲ τάσιν συνεχοῦς αὐξήσεως ὡς ἑξῆς:

1925.....	4.740.000.000
1926.....	4.770.000.000
1927.....	5.440.000.000

Διὰ τὰ ἔτη 1928, 1929 καὶ 1930 δὲν ἔχομεν ἀριθμοὺς τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς ἀπὸ ἐπίσημον τινὰ προέλευσιν, ἀλλ' ὅλαι αἱ πληροφορίαι βεβαιοῦν ὅτι ἡ συνεχῆς αὐξησης ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς τιμὰς τῶν μὴ ἀνατολικῶν καπνῶν, ἐπίσημον πληροφορίαν εὐρίσκομεν μόνον διὰ τὰ τῶν Ἑν. Πολιτειῶν ἐκ τῶν στατιστικῶν στοιχείων τοῦ Γεωργικοῦ Τμήματος τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου. Κατ'αὐτὰς ἡ μέση τιμὴ ἀγορᾶς τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τὴν παραγωγὴν πρὸ τοῦ 1929 ὑπερέβαινε τὰ 0.21 τοῦ δολλαρίου κατὰ πάουντ. Κατὰ τὸ 1929 ἡ μέση τιμὴ κατῆλθεν εἰς 0.186 τοῦ δολλαρίου, κατὰ τὸ 1930 εἰς 0.129 καὶ κατὰ τὸ 1931 εἰς 0.097.

Ἐπίσης ἡ ἐξαγωγή ἐξ Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ 579.703.553 πάουντ κατὰ τὸ 1930 κατῆλθεν εἰς 524.498.000 κατὰ τὸ 1931.

Οἱ ἀνωτέρω παρατεθέντες ἀριθμοὶ δίδουν ὅπωςδὴποτε μίαν γενικὴν ἰδέαν τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐξήσεως τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν τιμῶν.*

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παραγωγὴν ἀνατολικῶν καπνῶν, δηλαδή τὴν καπνοπαραγωγὴν Τουρκίας, Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας.

Ἐκ τοῦ ἐπομένου πίνακος καπνοπαραγωγῆς τῶν κρατῶν τούτων κατὰ τὰ ἔτη 1923 ἕως 1931 καταφαίνεται ὅτι σημαντικὴ αὐξησης παραγωγῆς ἀνατολικῶν καπνῶν εἶχε σημειωθῇ κατὰ τὰ ἔτη 1924 καὶ 1925 καὶ ἐν μέρει κατὰ τὸ ἔτος 1929, ἀλλ' αἱ κατ'ἔτος διακυμάν-

* Οἱ ἀριθμοὶ οἱ ἀφορῶντες τὴν ἀμερικανικὴν καὶ παγκόσμιον καπνοπαραγωγὴν ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Δελτίου τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου τῶν Ἑν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν περιοδικῶν The Tobacco World καὶ The Southern Tobacco Journal.

σεις δὲν ἀπέχουν σημαντικῶς ἀπὸ τὸν μέσον ὄρον τῆς περιόδου ταύτης ἀνερχόμενον εἰς 133.500.000 χιλιόγραμμα.

Ὡστε αὐξήσεις παραγωγῆς ἀνατολικῶν καπνῶν δυναμένη νὰ ἐπιδράσῃ καὶ συντελέσῃ εἰς τὴν γενικὴν καὶ χρονίαν πτώσιν τῶν τιμῶν δὲν ἐνεφανίσθη.

Πίναξ παραγωγῆς ἀνατολικῶν καπνῶν ἀπὸ 1923 μέχρι 1931 εἰς χ)μα.

Ἔ τ η	Τουρκία	Ἑλλάς	Βουλγαρία	Σύν. χιλ)μων
1923	25.988.000	56.108.432	45.000.000	127.096.432
1924	52.352.000	50.174.398	48.903.000	151.429.398
1925	53.686.000	65.564.295	38.582.000	157.832.295
1926	45.000.000	55.534.127	26.979.000	127.513.127
1927	55.500.000	61.898.701	15.827.000	133.225.701
1928	35.000.000	53.288.035	17.000.000	105.288.035
1929	40.000.000	79.263.718	30.000.000	149.263.718
1930	46.500.000	64.125.973	26.000.000	136.625.973
1931	46.000.000	42.000.000	32.000.000	120.000.000

3. ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΙΣ

Δὲν ἀπομένει πλέον παρὰ νὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον τὴν ἑλληνικὴν καπνοπαραγωγὴν καὶ τοὺς ἀφορῶντας αὐτὴν ἐπισήμους στατιστικούς ἀριθμούς.

- Ἀνάγκη ὅμως νὰ προτάξωμεν ἐπεξηγήσεις τινὰς διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τὰς λεπτομερείας τῆς καπνικῆς κινήσεως.

Ὁ καπνός, ἅμα ὡς περατωθῇ ἡ συλλογὴ καὶ ἀποξηράνσις του, δηλοῦται ποσοτικῶς παρὰ τοῦ παραγωγοῦ εἰς τὴν ἀρμοδίαν Οἰκονομικὴν Ἑφορίαν, ἣτις καὶ χορηγεῖ ἄδειαν κατοχῆς διὰ τὴν δηλωθεῖσαν ποσότητα. Βεβαίως αἱ δηλώσεις τῶν παραγωγῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἀπολύτου ἀκριβείας. Ἄλλοι δηλώνουν κατὰ τι ὀλιγώτερον, διὰ νὰ ἔχουν περιθώριον νὰ καπνίσουν μετὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των τὸ περιπλέον, ἄλλοι δηλώνουν περισσότερον εἴτε ἀπὸ κακὸν ὑπολογισμόν εἴτε καὶ διὰ νὰ λάβουν περισσότερον δάνειον ἐπὶ πλασματικῶ ἐνεχύρῳ τοῦ προϊόντος των παρὰ τῆς Ἑθνικῆς ἄλλοτε, καὶ νῦν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς. Ἐν τῷ συνόλῳ ὅμως ἔχει ἐκ πείρας ἀποδειχθῇ ὅτι αἱ δηλώσεις, χωρὶς νὰ ἀπέχουν σημαντικῶς τῆς πραγματικότητος, ἐμφανίζουν μᾶλλον ηὔξημένην τὴν παραχθεῖσαν ποσότητα.

Βάσει τῶν δηλώσεων τούτων καταρτίζεται ἡ ἐπίσημος στατιστικὴ τῆς παραγωγῆς μας.

Ὁ ὡς ἄνω δηλωθεὶς καπνός, ἀπὸ τῆς δηλώσεως μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς του, ἀγοραζόμενος παρὰ τοῦ ἐμπορίου, ὑφιστάμενος τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ζύμωσίν του, χάνει ἀπὸ τὸ βάρος του, εἰς φύραν ἄερος, ὡς λέγεται συνήθως (ἐξάτμισις καὶ ἐξαέρωσις συστατικῶν του κατὰ τὴν ζύμωσιν), ἀλλὰ καὶ εἰς κόνιν καὶ τρίμματα ἄχρηστα καὶ ἀπορριπτόμενα παρὰ τῶν κατόχων, σημαντικὸν ποσοστὸν. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο, αὐξανόμενον ἀπὸ τὸ λαθραῖον κάπνισμα καὶ ἀπὸ τὰς πυρκαϊάς, θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπολογισθῇ ὅτι ἀνέρχεται εἰς 15ο)ο καὶ ἄνω. Τὸ Δημόσιον πρὸς παρακολούθησιν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ ἀναγνωρίζει εἰς τοὺς ἀγοραστὰς καπνοῦ φύραν ἄερος 8ο)ο διὰ τὸ α' ἔτος καὶ ἀνὰ 2ο)ο διὰ τὰ ἐπόμενα μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς των, πιστώνει δὲ αὐτοὺς ἰδιαιτέρως καὶ μὲ τὰ ποσὰ τῶν φυλλοτριμμάτων καὶ ἀχρήστων, ἅτινα παρουσιάζουν πρὸς καταστροφὴν, ὥστε δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ εἰς τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς ἐμφανιζομένη ὡς παραχθεῖσα ποσότης ἐλαττοῦται μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς της τοῦλάχιστον κατὰ 15ο)ο. Ἀλλὰ προκειμένου νὰ ἐξετάσω τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν καπνικὴν κατάστασιν, διὰ νὰ μὴ χαρακτηρισθῶ ὅτι ὑπερβάλλω τὰ πράγματα, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, δέχομαι ὡς ἐλάχιστον ὅριον φύρας, τριμμάτων, λαθραίου καπνίσματος καὶ πυρκαϊῶν ἐν συνόλῳ 12ο)ο ἐπὶ τῆς παραχθείσης ποσότητος.

Ὁ κατ' ἔτος παραγόμενος καπνὸς ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν ἔκπτωσιν διὰ τοὺς ἄνωτέρω λόγους 12ο)ο, ἡ καταναλίσκεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐμφανίζεται εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι βιομηχανοποιηθείσης ποσότητος καπνοῦ, ἡ ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐμφανίζεται εἰς τὴν στατιστικὴν τῆς ἐξαγωγῆς, ἡ παραμένει ὡς ἀπόθεμα. Σημειωτέον ὅτι μετὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ καπνοῦ παρέρχεται τοῦλάχιστον ἐν ἔτος διὰ νὰ ἀγορασθῇ, νὰ ὑποστῇ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ φυσιολογικὴν ζύμωσίν του καὶ νὰ ἐξαχθῇ ἢ νὰ καταναλωθῇ ἐπιτοπίως. Ὡστε δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ παραγωγή τοῦ ἐνὸς ἔτους ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐπομένου ἔτους.

Βεβσίως πάντοτε ἐκάστη ἐσοδεῖα δὲν ἐξάγεται ἀμέσως κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀλλὰ παραμένουν τμήματά της καὶ ἐξάγονται ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη ἀκόμη. Ἐὰν ὅθεν ἐξετάσωμεν τὴν παραγωγὴν ἐνὸς ἔτους, μετ' ἀφαίρεσιν τῆς προαναφερθείσης φύρας, καὶ τὴν ἐξαγωγὴν ἢ ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν τοῦ ἐπομένου ἔτους, δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν μίαν εἰκόνα τῆς τυχόν αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῶν ἀποθεμάτων, ἅτινα πάντοτε ὑπῆρχον, ὑπάρχουν καὶ εἶναι φυσικὸν νὰ ὑπάρχουν πάντοτε. Φυσικὰ ἢ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξέτασις περισσοτέρων

ἐτῶν μᾶς δίδει καλυτέραν πάντως εἰκόνα τῆς καπνικῆς μας ἐξελίξεως. Παραθέτομεν κατωτέρω πίνακα τῆς παραγωγῆς, ἐξαγωγῆς, ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καὶ φύρας τῶν ἐτῶν 1923—1931. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ὑπολογίζομεν καὶ τὰ δυνάμει τοῦ Νόμου 5165 «περὶ καταστροφῆς τῶν βεβλαμμένων καπνῶν» καταστραφέντα διὰ τοῦ πυρὸς ἐναντι ἀποζημιώσεως παρὰ τοῦ Κράτους. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι μία ἐντελῶς ἑκτακτος ἐλάττωσις τῶν ἀποθεμάτων καὶ δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσιολογικὴ φύρα.

Ἔτος	Παραγωγή χιλ)μα	Ἐξαγωγή χιλ)μα	Ἐσωτ. κατ. χιλ)μα
1923	56.108.432	—	—
1924	50.174.398	41.832.923	5.298.876
1925	65.564.295	42.219.525	6.049.340
1926	55.534.127	55.324.172	4.897.483
1927	61.898.701	53.419.732	4.796.917
1928	53.288.035	46.385.959	4.900.000
1929	79.263.718	49.400.071	4.800.000
1930	64.125.973	49.472.139	4.685.000
1931	—	43.182.924	4.600.000
	485.957.679	381.237.445	40.027.616
Ἀφαιροῦνται 12ο)ο διὰ φύραν κλπ.	58.314.921		
	427.642.758		
Ὅλικόν ἐξαγωγῆς ἐτῶν 1924—1931		381.237.445	
» ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ἐτῶν 1924—1931..		40.027.616	
Καταστραφέντα δυνάμει Νόμου 5165		6.800.000	

Σύνολον καταναλώσεως 1924—1931 428.065.061

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ πίνακος τούτου, οὔτινος ἡ ἀκρίβεια δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸ ποσοστὸν τῆς φύρας, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς ἐν τῇ πραγματικότητι εἶναι ἀνώτερον τοῦ 12ο)ο, ἐξαγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ ἐκτὸς τῆς ἐσοδείας τοῦ 1923 εὑρεθέντα τότε ἐν Ἑλλάδι ἀποθέματα καπνοῦ ἐσοδειῶν 1922 καὶ παλαιότερων

ἦσαν τοῦλάχιστον ἴσα εἰς ποσότητα πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς ἐσοδείας 1931 ὑπάρχοντα κατὰ τὴν 31)12)31 ἀποθέματα ἐσοδειῶν 1930 καὶ παλαιότερων ἐν Ἑλλάδι.

Βεβαίως κατὰ τὸ 1923, λόγω τῆς ἰσχύος τότε τοῦ Νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν», εἶχεν ἐκδηλωθῇ μικρά τις καθυστέρησις τῶν ἐξαγωγῶν καπνοῦ ἀνελθουσῶν μόλις εἰς 21.362.000 χιλ., ἀλλὰ δεδομένου ὅτι αἱ ἐσοδεῖαι 1922 καὶ 1921 ἦσαν μικραί, ἀνελθοῦσαι μόλις εἰς 25 περίπου ἑκατομμύρια χιλ)μα ἐκάστη, δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὰ ἀποθέματα ἄτινα εὐρίσκοντο ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν 31)12)1923, ἐκτὸς τῆς ἐσοδείας 1923, δὲν ἦσαν ὑπέρογκα, οὔτε δυσανάλογα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως, ἀφοῦ ἐκ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν οὐδὲν δυσάρεστον οἰκονομικὸν φαινόμενον προεκλήθη.

Ἀναγνωρίζω ὅτι ἡ ἀνωτέρω μέθοδος ἐξετάσεως τῶν ἀποθεμάτων δὲν εἶναι πλήρης, διότι δι' αὐτῆς ἐξευρίσκεται ἡ τυχὸν αὐξομείωσις τῶν ἀποθεμάτων ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ τὸ περίπου ἀκριβὲς ποσὸν αὐτῶν εἰς ἐκάστην χρονολογίαν. Ἀτυχῶς τὰ ὑπάρχοντα ἐπίσημα στατιστικὰ στοιχεῖα δὲν μᾶς παρέχουν εὐχέρειαν ἐξετάσεως τῶν ἀποθεμάτων κατ' ἄλλον τρόπον. Πλήρης ἀπογραφή τῶν ἐν Ἑλλάδι εἰς χεῖρας οἰουδήποτε κατόχου εὐρεθέντων καπνῶν ἐγένετο μόνον παρὰ τοῦ Συνδέσμου τῶν Γραφείων Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1930, ἐπανελήφθη τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1931 καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπαναλαμβάνεται κατ' ἔτος τὴν ἰδίαν ἡμερομηνίαν. Ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα τῶν ἀπογραφῶν τούτων θὰ εἶναι χρήσιμα διὰ ἀσφαλῆ πλέον παρακολούθησιν τῆς καπνικῆς μας ἐξελίξεως μετὰ τινὰ ἔτη ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως αὐτῶν. Σήμερον ὅμως μᾶς δίδουν μίαν εἰκόνα τῆς σημερινῆς καταστάσεως χωρὶς νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν ἂν αὕτη εἶναι καλυτέρα ἢ χειρότερα τῆς πρὸ πενταετίας ἢ δεκαετίας κλπ. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγω νὰ κάμω χρήσιν τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῶν στοιχείων τούτων εἶναι ἀρκετὴ ἡ διὰ τῶν προαναφερθέντων ἀκριβῶν ἀριθμῶν ἀπόδειξις, ὅτι αἱ ἐν Ἑλλάδι εὐρεθεῖσαι τὴν 31)12)1931 ποσότητες καπνῶν παλαιῶν ἐσοδειῶν δὲν ἦσαν μεγαλύτεραι ἀπὸ τὰς κατὰ τὴν 31)12)1923 ὑπαρχούσας τοιαύτας. Ἄν ληφθῇ δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μὲν ἐσοδεῖα 1923 εἶχεν ἀνέλθει εἰς 56.000.000 περίπου, ἡ δὲ ἐσοδεῖα 1931 δὲν ὑπερβαίνει τὰ 42.000.000 κιλά, δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὰ σήμερον ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενα καπνὰ ὅλων τῶν ἐσοδειῶν εἶναι ὀλιγώτερα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1924, ὅποτε οὐδεὶς ὠμίλει περὶ ὑπερπαραγωγῆς καὶ ἀνάγκης περιορισμοῦ τῆς καπνοκαλλιιεργείας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων ἀριθμῶν ἐξάγεται ὅτι, ἐνῶ ἡ παγκόσμιος καπνοπαραγωγή ηὔξήθη σημαντικώτατα κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν, ἡ παραγωγή τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν ἐν γένει καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἰδιαίτερος παρέμεινε εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ἐπίπεδον, τὸ ὁποῖον εἶχε φθάσει ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἐντεῦθεν, ὥστε ὑπερπαραγωγή ἀνατολικῶν καπνῶν ἢ Ἑλληνικῶν ἔχουσα ἀνάγκην εἰδικῶν κατασταλτικῶν μέτρων δὲν ἐξεδηλώθη.

Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ὅτι ἡ κατανάλωσις εἴτε λόγῳ τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως εἴτε λόγῳ μεταβολῆς τῶν προτιμήσεων τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ ἐγκαταλείπει ὀλίγον κατ'ὀλίγον τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ, εἴτε περιορίζουσα τὸ κάπνισμα, εἴτε προτιμῶσα καπνὰ ἄλλων προελεύσεων. Συγκριτικὴ ὅμως ἐξέτασις τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐξαγωγῶν καπνοῦ κατὰ χώρας προορισμοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν δὲν ἐμφανίζει τοιοῦτον τι. Παραθέτομεν ἔναντι πίνακα τῶν κατὰ χώρας προορισμοῦ ἐξαγωγῶν καπνοῦ ἐξ Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1929, 1930 καὶ 1931.

Ἄν ἐξαιρέσωμεν τὴν Γερμανίαν, τῆς ὁποίας ἡ ὅλως ἐξαιρετικὴ οἰκονομικὴ κατάστασις ἐξηγεῖ τὴν μεγάλην πτώσιν τῶν κατὰ τὸ 1931 ἐξαγωγῶν μας, καταναλωθέντων τῶν ἐκεῖ εὔρεθέντων ἀποθεμάτων, καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν, μετὰ τῆς ὁποίας ὡς γνωστὸν ὑπάρχουν συμβατικαὶ διαφοραί, αἱ ἐξαγωγαί μας πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη δεικνύουν ἢ σταθερότητα ἢ καὶ αὐξήσιν κατὰ τὸ 1931. Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἐξαγωγῶν μας εἰς Τεργέστην καὶ Βέλγιον τόπους διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου καπνῶν ἐμφανίζει ἀπλῶς ἐφεκτικότητα τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, καταναλισκομένων τῶν ἐκεῖ εὔρεθέντων ἀποθεμάτων. Ἀντιθέτως ἡ αὐξήσις τῆς εἰς Γαλλίαν καὶ Πολωνίαν ἐξαγωγῆς μας ὀφειλομένη εἰς τὰς ἐπιτυχεῖς προσπάθειάς τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ πρὸς γνωστοποίησιν εἰς τὰς ἀνωτέρω χώρας τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ καπνοῦ μας, καταδεικνύει τί θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ, ἐὰν τὰ Γραφεῖα Προστασίας Καπνοῦ εἶχον τὰ ἀπαραίτητα μέσα νὰ κινηθοῦν περισσότερον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην καὶ πρὸς ἄλλας χώρας.

Βεβαίως εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ προφητεύσῃ τις τὴν ἐξέλιξιν τῶν διαθέσεων τῶν ξένων ἀγορῶν ἔναντι τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν κατὰ τὴν πρωτοφανῆ ἀνώμαλον οἰκονομικῶς ἐποχὴν ἣν διανύομεν. Ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς εἶναι ἐπίσης πολὺ τολμηρὸν νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι παρετηρήθη τάσις ἐγκαταλείψεως ἢ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν, ἐφ'ὅσον οἱ ἐπίσημοι στατιστικοὶ ἀριθμοὶ δὲν δεικνύουν τοιοῦτον τι.

Ὡστε ἰσχυρίζομαι ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς, μολονότι εὕρισκόμεθα

Χῶραι προορισμοῦ	ἔτος 1931	ἔτος 1930	ἔτος 1929
Ἑν. Πολ. Ἀμερικῆς....	9.282.790	8.816.124	9.351.406
Γερμανία	8.585.348	17.448.062	16.037.973
Τεργέστη (Τράνζιτο)..	4.500.034	6.312.578	— —
Ὀλλανδία	4.011.176	3.288.131	2.110.846
Αὐστρία	3.343.261	2.437.926	2.838.125
Ρωσσία	2.729.471	— —	— —
Γαλλία	2.250.084	149.568	244.327
Αἴγυπτος	1.641.498	1.787.373	1.390.234
Ἰταλία	1.604.361	1.188.582	9.366.772 (Μετὰ Τεργέ-
Πολωνία.....	1.547.091	929.110	735.659 [στης.)
Βέλγιον	846.766	2.008.033	2.290.101
Σουηδία.....	639.057	858.547	1.794.148
Τσεχοσλοβακία.....	377.284	2.604.771	1.133.025
Οὐγγαρία.....	261.457	225.003	180.579
Φιλανδία.....	232.312	140.732	76.040
Ἑλβετία	210.075	118.432	170.804
Κύπρος	199.121	193.254	196.745
Ἀργεντινή.....	141.132	37.350	12.955
Τύνις.....	121.834	73.834	46.688
Ἀγγλία.....	109.824	132.672	622.924
Μάλτα.....	78.082	54.032	22.717
Δωδεκάνησα	76.229	174.728	65.887
Ἀραβία	156.498	277.434	102.911
Λιθουανία.....	39.162	1.574	510
Τουρκία.....	— —	— —	2.393
Συρία.....	38.126	43.022	32.095
Ἑσθονία	29.315	4.707	15.343
Ρουμανία.....	26.796	55.372	149.945
Νορβηγία.....	21.084	34.190	1.521
Λεττονία.....	17.856	3.828	1.088
Ἀβησσυνία.....	15.234	22.590	11.185
Βραζιλία.....	10.898	3.650	749
Κίνα.....	9.401	5.046	655
Ἰαπωνία.....	8.898	1.072	1.715
Οὐραγουάη	7.519	15.477	— —
Ἑρυθραία.....	5.438	— —	— —
Ζάρα (Ἑλευθ. Λιμὴν)..	3.112	9.541	22.613
Αὐστραλία	2.197	2.596	— —
Καναδὰς	1.733	— —	— —
Παλαιστίνη.....	1.015	— —	30.716
Ἰνδία.....	336	1.260	2.670
Πορτογαλία.....	19	— —	— —
Ἰσλανδία.....	— —	10.721	— —
Ἰάβα.....	— —	663	— —
Δυτ. Γαλλ. Ἀφρική.....	— —	512	1.927
Μεξικόν	— —	42	— —
Δάντσικ.....	— —	— —	139.757
Ἀλγέριον.....	— —	— —	136.440
Ἑλευθέρα Ζ. Θ)νίκης..	— —	— —	57.747
Βουλγαρία.....	— —	— —	136
Σύνολον χιλ)μων:	43.182.924	49.472.139	49.400.071

ένώπιον τῶν ἀποτελεσμάτων παγκοσμίου ὑπερπαραγωγῆς καπνοῦ, οὔτε ὑπερπαραγωγή καπνοῦ ἐσημειώθη εἰς Ἑλλάδα, οὔτε κρίσις διαθέσεως τῶν καπνῶν μας.

Λόγῳ ὅμως τῆς παγκοσμίου ὑπερπαραγωγῆς καπνοῦ καὶ τῆς σημαντικωτάτης συνεπείᾳ ταύτης πτώσεως τῶν τιμῶν τῶν μὴ ἀνατολικῶν καπνῶν, ἣν καταδεικνύει ἡ προαναφερθεῖσα πτώσις τῶν τιμῶν τῶν ἀμερικανικῶν τοιούτων, ἐξεδηλώθη ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἦτο ἐπόμενο, πτώσις τῶν τιμῶν κατὰ τὴν ἐξῆς περίπου κλίμακα: ἡ μέση τιμὴ ἡ πληρωθεῖσα εἰς τοὺς παραγωγοὺς παρὰ τῶν ἐμπόρων διὰ τὴν ἐσοδεῖαν 1928 ἀνῆλθεν εἰς 42 δραχμὰς κατ'ὄκάν, διὰ τὴν ἐσοδεῖαν 1929 εἰς δραχμὰς 33 καὶ διὰ τὴν ἐσοδεῖαν 1930 εἰς δραχ. 27. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ὀφείλονται εἰς ἀνακοινώσεις τῆς Καπνεμπορικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος, παραβαλλόμενοι δὲ πρὸς τὰ παρ'ἡμῶν, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, συγκεντρούμενα στοιχεῖα φαίνεται ὅτι προσεγγίζουν κατὰ πολὺ πρὸς τὴν πραγματικότητα. Ἡ ἐσοδεῖα τοῦ 1931 πωλουμένη μόλις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπολαμβάνει τιμὰς κατὰ τι μικροτέρας τοῦ 1930, ἀλλ' εἶναι πρόωρον ν'ἀποφανθῇ τις περὶ τοῦ μέσου ὅρου τιμῆς τῆς ἐσοδεῖας ταύτης. Παραβάλλοντες τὰς ἀνωτέρω τιμὰς πρὸς τὰς τιμὰς πωλήσεως ἐν Ἀμερικῇ τῶν καπνῶν βλέπομεν ὅτι ἡ πτώσις τῶν τιμῶν ἐν Ἑλλάδι, μολονότι σημαντικωτάτη, εἶναι πάντως μικροτέρα ἀπὸ τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐνισχυτικὸν τῶν ἀνωτέρω σκέψεων καὶ χαρακτηριστικὸν τοῦ ὅτι κρίσις διαθέσεως τῶν καπνῶν μας δὲν ἐνεφανίσθη εἶναι καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Μαΐου 1932, παρὰ τὰς παγκοσμίως σχεδὸν ἐπικρατούσας νομισματικὰς καὶ ἐμπορικὰς δυσχερείας, ἡ ἐξαγωγή εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν Ἑλληνικῶν καπνῶν ἀνῆλθεν εἰς 14.778.629 χιλιογράμματα, ἔναντι 17.290.529 τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου τοῦ 1931 καὶ 16.951.968 τοῦ 1930. Ἡ παρατηρουμένη μικρὰ μείωσις ὀφείλεται εἰς ἐλάττωσιν τῆς εἰς Τεργέστην καὶ Ὀλλανδίαν ὑπὸ διαμετακόμισιν ἐξαγωγῆς καπνῶν.

4. ΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΕΠΙ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΩΝ

Ἐξητάσαμεν ἤδη ἄρκετὰ τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ ὡς προϊόντος καὶ τὴν θέσιν του ἐν τῇ Διεθνεῖ Καπναγορᾷ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξηγηθῇ ἀπολύτως ἡ σημερινὴ δυσχερεστάτη, πράγματι, θέσις τοῦ καπνικοῦ μας ζητήματος ἐν συνόλῳ, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἡ κατάστασις καὶ τῶν κοινωνικῶν τάξεων

τῆς Ἑλλάδος αἵτινες ἀποζοῦν ἀπὸ τὸν καπνόν, δηλαδή τῶν καπνο-
παραγωγῶν, τῶν καπνεμπόρων καὶ τῶν καπνεργατῶν.

Ἡ καπνοπαραγωγικὴ τάξις τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη κατὰ
σημαντικὸν αὐτῆς μέρος ἀπὸ πρόσφυγας γεωργούς, μέχρι τοῦ 1928
διὰ τῶν ἱκανοποιητικῶν τιμῶν πωλήσεως τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς τα-
χείας ὅπωςδῆποτε ἀπορροφήσεως του παρὰ τῶν ἀγοραστῶν, ἡδύ-
νατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πλέον εὐημεροῦσα μερὶς τοῦ γεωργικοῦ πλη-
θυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀτυχῶς τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας καὶ ἀποταμιεύσεως δὲν εἶναι
εὐρέως διαδεδομένον εἰς τὴν τάξιν τῶν γεωργῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλου
οἱ ἐκ τῶν παραγωγῶν πρόσφυγες εἶχον πλείστας ἀνάγκας οἰκια-
κῶν σκευῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ ζώων νὰ ἱκανοποιήσωσιν,
ὥστε ἡ ἐσοδεία τοῦ 1929 εὔρε τὴν καπνοπαραγωγικὴν τάξιν ὅχι,
μόνον χωρὶς ἀποταμίευμα ἀλλὰ καὶ μὲ σημαντικὰ χρέη ἐπὶ πλασμα-
τικῷ ἐνεχύρῳ τοῦ καπνοῦ των εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ πρὸς
ιδιώτας.

Ἡ ἐσοδεία 1929 ἦτο καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος κακὴ, λόγῳ δυσ-
μενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ καὶ ποσοτικῶς μεγάλη, συμπε-
σοῦσα δὲ μὲ τὴν παγκόσμιον ὑπερπαραγωγὴν καπνοῦ καὶ τὴν συ-
νεπείᾳ ταύτης παγκόσμιον πτώσιν τῶν τιμῶν τῶν καπνῶν, ἀπῆ-
λαυσε μικρὰς τιμὰς καὶ ἐπωλήθη βραδέως, ἀφοῦ ἀκόμη παραμένουν
εἰς χεῖρας τῶν καπνοπαραγωγῶν καπνὰ τῆς ἐσοδείας 1929 ἀδιάθετα.

Ἡ ἀξία τῶν οὕτω πωλουμένων καπνῶν εἰς ἐλαχίστας μὲν περι-
πτώσεις ἄφινεν εἰς τὸν παραγωγὸν μικρόν τι περιθώριον μετὰ τὴν
ἐξόφλησιν τοῦ πρὸς τὴν Τράπεζαν χρέους του, εἰς ἄλλας περιπτώ-
σεις μόλις ἐκάλυπτε τὸ χρέος τοῦτο, καὶ εἰς ἀρκετὰς ἄφινε καὶ ὑπό-
λοιπον χρέους εἰς βάρος τοῦ παραγωγοῦ, τοῦτο δὲ διότι ἡ Τράπεζα
ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὰς τιμὰς τοῦ 1928 εἶχε δώσει σχετικῶς μεγάλα
ποσοστὰ δανείων, μὴ φανταζομένη τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν ἀλλὰ
καὶ τὴν καταστροφὴν ἢ βλάβην ἐκ τῆς κακοκαιρίας τμήματος τῆς παρ'
ἐκάστου παραγωγοῦ παραχθείσης ποσότητος. Ἐξ ἄλλου καὶ τῶν
ἄλλων γεωργικῶν προϊόντων ἡ ἐσοδεία δὲν ἀπέβη ἱκανοποιητικὴ
διὰ τὸν παραγωγόν.

Τὰ ὡς ἄνω ὑπόλοιπα τῶν χρεῶν τοῦ 1929 ἀνενεώθησαν ἐπὶ ἐνε-
χύρῳ τῆς ἐσοδείας 1930, χορηγηθέντων καὶ συμπληρωματικῶν ποσῶν
παρὰ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς μὲ τὴν ἐλπίδα βελτιώσεως τῆς κα-
ταστάσεως κατὰ τὴν πώλησιν τῆς ἐσοδείας 1930. Ἀλλ' ἡ κατάστασις
ἐχειροτέρευσε ἀπὸ ἀπόψεως τιμῶν ὡς προανεφέραμεν, ἡ δὲ ἐσοδεία
αὕτη ἦτο ἐπίσης ποιοτικῶς οὐχὶ καλὴ, λόγῳ δυσμενῶν καιρικῶν
συνθηκῶν. Καὶ ἡ ἐσοδεία 1930 ἐπωλήθη βραδύτατα καὶ παραμένουν

ἀκόμη τμήματά της εἰς χεῖρας παραγωγῶν. Ὅ,τι συνέβη μὲ τὰ χρέη ἐπὶ καπνῶν τῆς ἐσοδείας 1929 ἐπανελήφθη μὲ τὰ τῆς ἐσοδείας 1930. Ἐλάχιστοι ἐκάλυψαν εἰς ἀκέραιον τὰ χρέη των. Ἡ οἰκονομικὴ ἀδυναμία τῶν παραγωγῶν ἤγαγεν εἰς αὐτόματον περιορισμὸν τῆς καλλιεργηθείσης διὰ καπνοῦ ἐκτάσεως κατὰ τὸ 1931 καὶ εἰς τὸν προαναφερθέντα περιορισμὸν τῆς παραχθείσης ποσότητος. Τὰ παλαιὰ ὑπόλοιπα χρεῶν ἀνενεώθησαν καὶ ἐχορηγήθησαν καὶ νέα εἰς βάρος τῆς ἐσοδείας 1931, ἐκ τῆς βραδέως δὲ συντελουμένης πωλήσεως τῶν καπνῶν τῆς ἐσοδείας ταύτης εἰς ἐλαχίστας περιπτώσεις ἀπομένει χρηματικὸν ποσὸν εἰς χεῖρας τοῦ παραγωγοῦ εἰς ἄρκετὰς δὲ παραμένει πάλιν ὑπόλοιπον χρέους ἀκάλυπτον. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εἶναι εὐνόητος ἡ δυσχερὴς οἰκονομικὴ κατάστασις, ἣν ἀντιμετωπίζει ἡ καπνοπαραγωγικὴ τάξις καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀντοχή, ἣν ἐπιδεικνύει κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ προϊόντος της.

Σημειωτέον ὅτι τὴν 1)9)1931 εὐρίσκοντο εἰς χεῖρας τῶν παραγωγῶν ἀπώλητα 13 ἑκατομμύρια ὀκάδες περίπου ἐσοδειῶν 1930 καὶ προγενεστέρων. Ἐκ τούτων ποσότης μέχρι 5 ἑκατομμυρίων θ' ἀγορασθῇ παρὰ τοῦ Κράτους διὰ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξαγορᾶς καὶ Διαχειρίσεως Καπνοῦ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα προσφέρονται πρὸς πώλησιν μετὰ τῆς ἐσοδείας 1931, ἥτις ἀνῆλθεν εἰς 33 ἑκατομμύρια ὀκάδας περίπου. Καὶ ἐκ τῆς παρὰ τοῦ Κράτους ἀγορᾶς τῶν καπνῶν ἐλάχιστοι παραγωγοὶ εἰσπράττουν χρηματικὸν τι ποσόν, οἱ περισσότεροι δὲ οὔτε κἂν ἐξοφλοῦν τὸ πρὸς τὴν Τράπεζαν χρέος των.

Ἐνῶ αὕτη εἶναι ἡ κατάστασις τῆς καπνοπαραγωγικῆς τάξεως, ἃς ἐξετάσωμεν τὴν τάξιν τῶν καπνεμπόρων.

Ἐνταῦθα εἶναι ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἀγοραστὰς καπνῶν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας. Εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους ξένων Μονοπωλίων καὶ ξένων καπνοβιομηχανικῶν Οἰκῶν, καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους τοὺς ἀγοράζοντας καπνὰ πρὸς μεταπώλησιν. Μὲ τὴν πρώτην κατηγορίαν δὲν θ' ἀπασχοληθῶμεν, διότι οὔτε μὲ ἀποθέματα βαρύνονται, οὔτε ἐμπορικὰς δυσχερείας ἀντιμετωπίζουν, ἀλλ' ἀγοράζουν τὰ καπνὰ μας ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν σιγαρεττοβιομηχανίαν, ἣν ἀντιπροσωπεύουν. Οἱ κυρίως ὅμως ἐμποροὶ καπνῶν μέχρι τοῦ 1927 διεξῆγον τὸ καπνεμπόριον ἄνευ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν ἄρκετὰ ἐπιτυχῶς καὶ μετὰ μεγάλης αἰσιοδοξίας διὰ τὸ μέλλον.

Ἡ αἰσιοδοξία αὕτη, μεταδοθεῖσα καὶ εἰς τὰς Τραπεζὰς τὰς ἀσκούσας τὴν καπνικὴν πίστιν, ὥθησεν εἰς ὑπερπίστωσιν κατὰ τὸ 1928 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1929, θεωρηθέντος τοῦ καπνεμπορίου ὡς ἐπικερδεστάτης καὶ ἀσφαλεστάτης ἐπιχειρήσεως. Ἡ μεγάλη πιστωτικὴ εὐχέρεια ἐπέτρεψε τὴν ἀγορὰν παρὰ τῶν μὴ ἐχόντων ἐξησφαλι-

σμένην κατανάλωσιν ἐμπόρων, μεγαλυτέρων κᾶπως ποσοτήτων ἀπὸ τὸ σύνηθες, ἢ προκληθεῖσα δὲ μεγαλυτέρα ζήτησις ἐπέφερε τότε ποιάν τινα αὔξησιν τῶν τιμῶν, ἦν ἡ καπνεμπορικὴ καὶ τραπεζιτικὴ αἰσιοδοξία ἐθεώρησεν ὡς ἐν ἐπὶ τιλέον σύμπτωμα ἐνισχυτικὸν τῶν αἰσιοδόξων διὰ τὸ μέλλον προβλέψων. Τὰ καπνὰ ταῦτα στοιχίσαντα, ὡς εἵπομεν, κᾶπως ἀκριβὰ κατὰ τὴν ἀγοράν των, ὑπέστησαν καὶ δαπανηρὰν ἐπεξεργασίαν κατὰ τὰ ἔτη 1928 καὶ 1929 λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῶν ὑψηλῶν τότε ἐργατικῶν ἡμερομισθίων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐπικρατουσῶν τάσεων λεπτολόγου καὶ λίαν ἐπιμελεημένης ἐπεξεργασίας. Κατὰ τὰ τέλη ὅμως τοῦ ἔτους 1929 ἐκδηλωθείσης τῆς παγκοσμίου ὑπερπαραγωγῆς καπνοῦ ἐσημειώθη πτώσις τῶν τιμῶν καὶ ἐφεκτικότης τῶν καταναλωτῶν καπνοβιομηχάνων, προτιμώντων νὰ μὴ ἀγοράσουν τὰ ἀκριβὰ ἔτοιμα τότε καπνὰ ἐσοδειῶν 1928 καὶ προγενεστέρων, ἀλλὰ νὰ καταναλώσωσι τὰς παρακαταθήκας των καὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐτοιμασίας τῶν καπνῶν νέας ἐσοδείας, ἅτινα προεβλέποντο σημαντικῶς εὐθηνότερα. Οὕτω, παρέμεινεν εἰς χεῖρας τῶν ἐμπόρων σημαντικὴ ποσότης ἀκριβῶν καπνῶν ἐπιβεβαρυμένη μὲ Τραπεζιτικὰς πιστώσεις εἰς σημαντικὸν ποσοστόν. Οἱ τόκοι, ἀσφάλιστρα, ἀποθήκευσις καὶ συντήρησις ηὔξανον καθ' ἑκάστην τὸ κόστος τῶν καπνῶν τούτων.

Ὅσοι ἐκ τῶν καπνεμπόρων κατώρθωσαν ἀντιμετωπίζοντες ἔστω καὶ σημαντικὴν ζημίαν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὰ ἀκριβὰ αὐτὰ ἀποθέματα, ἐξηκολούθησαν τὰς ἐργασίας των ἀγοράζοντες πλέον εὐθηνότερα καπνὰ τῶν ἐσοδειῶν 1929 καὶ μεταγενεστέρων καὶ ἐπεξεργαζόμενοι αὐτὰ μὲ ἀπλούστερον σύστημα καὶ μὲ οἰκονομικωτέρους ἐργατικούς ὅρους.

Οἱ μὴ πωλήσαντες τὰ ἀκριβὰ καπνὰ των, ἐνισχυθέντες κατὰ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸ 1930 διὰ νέων πιστώσεων παρὰ τῶν Τραπεζῶν ἠγόρασαν καὶ αὐτοὶ καπνὰ ἐσοδείας 1929 στοιχίσαντα εὐθηνότερον, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ἐκ τούτων κέρδος θὰ διευκολύνῃ τὴν καὶ μὲ ζημίαν πώλησιν τῶν παλαιῶν ἀκριβῶν καπνῶν. Ἠλπίζετο τότε ὅτι ἡ ἐσοδεία 1930 ὡς μικροτέρα ποσοτικῶς θὰ ἐπανεφέρε τὰς τιμὰς εἰς ἐπίπεδα διευκολύνοντα τὴν πώλησιν ἔστω καὶ μὲ μικρὰν ζημίαν τῶν ἀκριβῶν ἀποθεμάτων.

Ἡ συνέχισις ὅμως τῆς παγκοσμίου ὑπερπαραγωγῆς καὶ ἡ διαρκῶς ὀξυνομένη παγκόσμιος οἰκονομικὴ κρίσις διέψευσε τὰς ἐλπίδας ταύτας.

Αἱ Τράπεζαι, μετὰ τὴν διάψευσιν τῶν ἐλπίδων, ἀπὸ τὴν πρόθυμον παροχὴν πιστώσεων τῶν προηγουμένων ἐτῶν, μετεπήδησαν εἰς τὴν διακοπὴν πάσης νέας πιστώσεως καὶ τὴν προσπάθειαν εἰσπράξεως

τῶν παλαιῶν τοιούτων. Ἐν τῷ μεταξύ τὰ εἰς χεῖρας ἐμπόρων καπνὰ 1928 καὶ προγενεστέρων, ἐπιβαρυνόμενα συνεχῶς μὲ τόκους καὶ λοιπὰ ἔξοδα, ἔφθασαν εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ μὴ εὐρίσκουν τιμὴν καλύπτουσιν τὸ πρὸς τὰς Τραπεζὰς ἐπὶ ἐνεχύρῳ αὐτῶν χρέος. Ἡ ἐπίτασις τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως ἐπέφερε περιστολὴν τῶν Τραπεζιτικῶν πιστώσεων παγκοσμίως. Οὕτω καπνοβιομηχανικοὶ Οἶκοι τοῦ ἐξωτερικοῦ προμηθευόμενοι ἄλλοτε τὰ καπνὰ των τοῖς μετρητοῖς καὶ διατηροῦντες πάντοτε τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐνιαίαν ποιότητα τῶν σιγαρέττων ἀπόθεμα καπνῶν, ἠναγκάσθησαν καὶ τὸ ἀπόθεμά των τοῦτο νὰ περιορίσουν εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ νὰ ζητοῦν, διὰ τὴν κατανάλωσιν των πλέον, καπνὰ μὲ τρίμηνον, ἑξάμηνον ἢ καὶ ἐννεάμηνον πίστωσιν. Ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας εἶναι εὐνόητοι αἱ μεγάλαι δυσχέρειαι ἃς ἀντιμετωπίζει τὸ καπνεμπόριον.

Ἡ ἀναλογία ἀκριβῶν καπνῶν ἐσοδειῶν 1928 καὶ προγενεστέρων ἀπὸ τὰ εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Ἑλλάδι Καπνεμπορίου εὐρισκόμενα σήμερον ἀποθέματα εἶναι περίπου τὸ 1)3. Ἡ ἀναλογία αὕτη καταδεικνύει ὅτι ἡ κατανάλωσις καλύπτει τὰς ἀνάγκας τῆς μὲ εὐθηνὰ καπνὰ ἐσοδειῶν 1929 καὶ μεταγενεστέρων καὶ μόνον ὅσας εὐρὴ καπνὰ 1928 καὶ παλαιότερων δυνάμενα νὰ προσφερθοῦν εἰς τρεχούσας τιμὰς καὶ ὅρους ἀγοράζει καὶ αὐτά.

Τὰ Γραφεῖα Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ λαβόντα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀποκατάστασις τοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ καπναγορᾷ μας, ἔστω καὶ εἰς τὸ χαμηλὸν σημερινὸν ἐπίπεδον τῶν παγκοσμίων τιμῶν, δὲν εἶναι δυνατή, ἐὰν δὲν ἀπορροφηθοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ παλαιὰ ἀκριβὰ καπνὰ, προέτειναν πρὸ καιροῦ νὰ λάβουν αἱ Τράπεζαι ριζικὸν μέτρον ἀνακουφίσεως τῶν καπνῶν τούτων ἀπὸ τμῆμα τοῦ βαρύνοντος αὐτὰ χρέους διὰ τῆς ἀναδρομικῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ὑψηλῶν τόκων. Ἡ πρότασις, θεωρηθεῖσα κατ' ἀρχὰς πολὺ τολμηρά, συνεζητήθη κατόπιν καὶ κατέληξεν εἰς δήλωσιν τῶν Τραπεζῶν ὅτι εἶναι πρόθυμοι νὰ κανονίζουν μὲ φιλικὸν πνεῦμα καὶ κατὰ τὸν καλῦτερον τρόπον τοὺς μὲ ἕκαστον καπνέμπορον λογαριασμοὺς των μετὰ τὴν πώλησιν τῶν καπνῶν καὶ κατόπιν αἰτήσεως ἐνὸς ἐκάστου ἐμπόρου. Ἄλλ' ἡ πρότασις τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν κατόχων παλαιῶν καπνῶν νὰ διαπραγματευθοῦν καὶ ἐπιδιώξουν τὴν πώλησιν των μὲ σημαντικωτάτην βεβαίως ζημίαν των, ἀλλὰ μὲ σωτηρίαν τῆς ἐμπορικῆς των πίστεως. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἐπετυγχάνετο μόνον, ἐὰν αἱ Τράπεζαι ἄνευ αἰτήσεως ἐνὸς ἐκάστου ἐμπόρου προέβαινον εἰς τὴν δήλωσιν πρὸς αὐτὸν περὶ ἀναθεωρήσεως τοῦ λογαριασμοῦ του ὑπὲρ τὸν ὅρον τῆς ἐντὸς προ-

θεσμίας ἐκποιήσεως τῶν καπνῶν του καὶ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους των. Ἡ ἀπόφασις ὅμως τῶν Τραπεζῶν, ὡς διευτυπώθη, ἀξιοῦσα αἴτησιν ἑνὸς ἐκάστου καπνεμπορίου, ἐσήμαινε δι' αὐτὸν οὐσιαστικὴν ἀπώλειαν τῆς ἐμπορικῆς πίστεως, τοῦ κυριωτέρου ἐφοδίου, δι' οὗ ἤλπιζε καὶ ἐλπίζει νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ μέλλον. Οὕτω, σήμερον ὅσοι ἐκ τῶν κατόχων ἀκριβῶν καπνῶν 1928 καὶ προγενεστέρων δὲν κατῴρθωσαν ν' ἀναμιχθοῦν εἰς ἀγορὰς εὐθηνῶν καπνῶν, νεωτέρων ἐσοδειῶν, ἀδυνατοῦν καὶ ἀποφεύγουν ἴσως νὰ διαπραγματευθοῦν τὴν πώλησιν τῶν καπνῶν των μὲ τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα τιμῶν καὶ ἀναμένουν μοιρολατρικῶς τὴν ἐξέλιξιν τῆς καταστάσεως.

Πάντως τὸ καπνεμπόριον παρὰ τὰς σοβαρωτάτας δυσχερείας, ἃς ἀντιμετωπίζει, δὲν ἔπαυσεν ἐν τῷ συνόλῳ του νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ καταβάλλῃ παντοειδεῖς προσπάθειάς πρὸς διάθεσιν τῶν καπνῶν. Ὁ ἀνωτέρω παρατεθεὶς πίναξ τῆς ἐξαγωγῆς μας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐμφανίζει χαρακτηριστικώτατα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων προσπαθειῶν τοῦ καπνεμπορίου, ἐπιτυγχάνοντος νὰ διαθέσῃ τὰ καπνά μας εἰς πᾶσαν σχεδὸν γωνίαν τῆς γῆς.

Αἱ Τράπεζαι, ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τοῦ τόπου μας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὅσω τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν τῶν ἐπὶ καπνῶν τοποθετήσεών των, θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν ἐξήταζον ἐκ νέου ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν συνεννοήσει μὲ εἰδικούς τὸ ζήτημα τῶν ἀποθεμάτων ἐσοδειῶν 1928 καὶ παλαιωτέρων. Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἐνῷ αὐξάνει λογιστικῶς τὰ ἐπὶ τῶν καπνῶν τούτων χρέη, ἐλαττώνει ἀντιστοίχως τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν, διότι, ἐπιτέλους, καὶ ἡ χρονικὴ περίοδος καθ' ἣν ὁ καπνὸς εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἄνευ ποιοτικῆς βλάβης ἢ καὶ καταστροφῆς δὲν εἶναι ἀπεριόριστος.

Ἐνῷ αὕτη εἶναι ἡ κατάστασις, ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς, τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ καπνεμπορίων, ἡ κατάστασις τῆς καπνεργατικῆς τάξεως δὲν εἶναι καλυτέρα.

Ὡς γνωστόν, πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Ἑλλάδι τῶν προσφύγων, συνεπεία τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἡ καπνεργατικὴ τάξις ἀπετελεῖτο κατὰ τὰ 3)4 αὐτῆς τοῦλάχιστον ἀπὸ διπλοεπαγγελματίας, δηλαδή ἀπὸ ἐργάτας, οἵτινες κατὰ τὴν φυσιολογικὴν περίοδον ἀνεργίας τοῦ χειμῶνος, ἀπησχολοῦντο εἴτε μὲ γεωργικὰς ἐργασίας εἴτε μὲ ἄλλο τι ἀστικὸν ἐπάγγελμα.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ὅμως τῶν πληθυσμῶν ἡ σύνθεσις καὶ τῆς καπνεργατικῆς τάξεως μετεβλήθη καὶ σήμερον δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ 4)5 τοῦλάχιστον τῶν καπνεργατῶν ἀναμένουν νὰ συντηρηθοῦν ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ καπνοῦ.

Ἦτο ἐπόμενο, ἡ προαναφερθεῖσα ἐξέλιξις τῆς καπνοπαραγωγῆς μας καὶ τοῦ καπνεμπορίου, καὶ ἡ ἀπλούστευσις τῆς ἐπεξεργασίας, νὰ ἐπιδράσῃ δυσμενέστατα ἐπὶ τοῦ πρὸς βιοπορισμὸν εἰσοδήματος τῆς τάξεως ταύτης. Παραθέτω κατωτέρω πίνακα ἀριθμῶν ἐξηγμένων ἐκ τῶν ἐπισήμων στατιστικῶν στοιχείων τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν, ὅπου ἐμφαίνεται ἡ ἐξέλιξις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ καπνοῦ ἀπαιτηθεισῶν ἡμερῶν ἐργασίας, τῶν πληρωθέντων ἐν συνόλῳ ἡμερομισθίων καὶ τοῦ μέσου ἐτησίου εἰσοδήματος ἐκάστου καπνεργάτου ἀνδρὸς ἢ γυναικός:

Ἔτη	Ἡμέραι ἐργασίας	Πληρωθὲν πο- σὸν εἰς ἐργάτας	Μέσος ὅρος ἐτησίου εἰσοδ. (ἀνδρῶν)	(γυναικῶν)
1927	7.240.900	487.128.282	14.477.70	5.328.40
1928	8.102.333	507.831.764	16.185.90	6.323.20
1929	5.950.341	439.691.126	13.581.40	4.947.20
1930	6.000.179	387.279.550	12.731.80	5.035.40
1931	4.839.392	295.766.700	9.915.70	4.891.80

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καταφαίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν πόσον ἡλαττώθησαν τὰ διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν βάρη τοῦ καπνοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ πόσον ἡλαττώθη ἐπίσης τὸ μέσον ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκάστης καπνεργατικῆς οἰκογενείας.

Ἡ μικρότερα ἐλάττωσις τοῦ γυναικείου εἰσοδήματος ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ ἀπλοποίησις τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦ συστήματος τῆς τόγκας ἐλαττώνει κυρίως τὸ εἰσόδημα τῶν ἀνδρῶν, χρησιμοποιοιμένων γυναικῶν μὲ μικρότερον ἡμερομίσθιον.

Δὲν πρόκειται, βεβαίως, ἐν τῷ παρόντι ν' ἀσχοληθῶ εὐρύτερον μὲ τὸ καπνεργατικὸν ζήτημα, ὅπερ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι πολὺπλοκον καὶ ἔχει ἀνάγκην εἰδικῆς μερίμνης τοῦ Κράτους. Ἐπεβάλλετο ὅμως νὰ καταδειχθῇ διὰ τῶν ἀνωτέρω γενικωτάτων γραμμῶν ἡ δυσχερὴς θέσις, εἰς ἣν ἔχει περιέλθει καὶ ἡ καπνεργατικὴ τάξις ἐν Ἑλλάδι.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπισκοπῆσεως τῆς σημερινῆς καπνικῆς μας καταστάσεως καὶ τῶν παρατεθέντων στατιστικῶν ἀριθμῶν συνάγεται ὑποθέτω τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν εἶναι ἐλληνικὰ οὔτε κ' ἀν- βαλκανικὰ τὰ αἷτια τῶν ἀντιμετωπιζομένων δυσχερειῶν καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ δι' ἐλληνικῶν μέτρων μόνον βελτίωσις αὐτῆς. Εἰδικώτερον:

1. Ἡ παγκόσμιος ὑπερπαραγωγή καπνῶν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παγκόσμιον οἰκονομικὴν κρίσιν ἐπέφεραν τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν, ἐξ ἧς δοκιμάζεται ὁ καπνικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος.

2. Ὑπερπαραγωγή ἀνατολικῶν καπνῶν δὲν ἐξεδηλώθη.

3. Ἡ παραγωγή ἐλληνικῶν καπνῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν ὑπερέβη τὴν ἀπορροφητικὴν δύναμιν τῶν καταναλωτῶν μας εἰς ποσόν.

4. Μέχρι τῆς στιγμῆς ὅχι μόνον δὲν παρατηρήθη ἀντικατάστασις τοῦ καπνοῦ μας δι' ἄλλου ἄλλης προελεύσεως εἰς τινὰ χώραν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐνεφανίσθησαν καὶ νέοι πελάται αὐτοῦ.

Βεβαίως ὑπὸ τὰς παρούσας στιγμὰς ἢ πρόρρησις διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν εἶναι πολὺ δύσκολος, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ μέχρι τοῦδε ὑπάρχοντα θετικὰ στοιχεῖα πείθουν ὅτι ἡ παγκόσμιος ὑπερπαραγωγή δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Πληροφορίαι τῶν Ἀμερικανικῶν καπνικῶν περιοδικῶν ἀναφέρουν τὴν ἀπογοήτευσιν τῶν καπνοκαλλιεργητῶν καὶ τὴν τάσιν πρὸς σημαντικὸν περιορισμὸν τῆς καλλιεργείας διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος. Αἱ αὐταὶ πληροφορίες ὑπάρχουν διὰ τὰς καπνοπαραγωγικὰς ἀποικίας. Ἡ ἀναστάσεις δὲ τῆς Ἑλλὰς Ἀνατολῆς, ἐὰν δὲν δικαιολογῇ προβλέψεις περὶ ἐλαττώσεως τῆς καπνοκαλλιεργείας, παρέχει τοῦλάχιστον πλείστας πιθανότητας περὶ μὴ συνεχίσεως τῆς αὐξήσεως αὐτῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ Κίνᾳ.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὸ προτεινόμενον ὡς θετικὸν μέτρον βελτιώσεως τῆς σημερινῆς καταστάσεώς μας, δηλαδή τὸν ἀναγκαστικὸν περιορισμὸν τῆς καλλιεργείας καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐὰν ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἔχῃ νὰ προτείνῃ ἄλλην τινὰ καλλιέργειαν δυναμένην νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰ σήμερον διὰ καπνοῦ καλλιεργούμενα ἐδάφη μας καὶ ν' ἀποδώσῃ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους περισσότερον εἰσόδημα διὰ τὸν γεωργὸν ἀπὸ τὸ καὶ μὲ τὰς σημερινὰς ἔστω τιμὰς πραγματοποιούμενον διὰ τῆς καπνοκαλλιεργείας, θὰ ἦμην ἀπολύτως σύμφωνος καὶ διὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ἀκόμη, λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν σημερινῶν συνθηκῶν, ἀντικατάστασιν τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦ νέου τούτου εἶδους, μολονότι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι εἰς τοιαῦτα ζητήματα ἡ μέθοδος τοῦ ἐξαναγκασμοῦ δὲν εἶναι ἡ καλύτερα. Θὰ συνεφώνουν δὲ διὰ τὴν ἀντικατάστασιν, ὅχι διὰ νὰ βελτιωθῇ οὕτως ἡ θέσις τοῦ ὑπολειφθησομένου μέρους τῆς καπνοπαραγωγῆς μας, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ θέσις ἐκείνων οἵτινες θὰ ἀντικαταστήσουν τὸν καπνὸν διὰ τοῦ πλουσιωτέρου εἶδους.

Ἐφ' ὅσον ὅμως μέχρι τῆς στιγμῆς πλουσιώτερον εἶδος πρὸς καλλιέργειαν δὲν ὑπεδείχθη, ἔχω τὴν γνώμην ὅτι τὸ Κράτος πρέπει νὰ

περιορισθῇ εἰς τὴν διὰ λόγους βελτιώσεως καὶ μόνον τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ ἐψηφισμένην ἀπαγόρευσιν τῆς καλλιέργειας τοῦ καπνοῦ εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη καὶ νὰ ἀποφύγῃ ἐπικινδύνους πειραματισμούς δυναμένους νὰ ἔχουν ὀλέθρια ἀποτελέσματα χωρὶς τοῦλάχιστον νὰ παρέχουν καὶ τὰς ἐλαχίστας πιθανότητας ὅτι θὰ συντελέσουν κατὰ τι εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως.

Δυστυχῶς, αἱ μικραὶ τιμαὶ ἐπέφεραν ἤδη ἐλάττωσιν τῆς καλλιέργειας τοῦ καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1931, ἥτις ἀσφαλῶς θὰ συνεχισθῇ καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον καπνοκαλλιεργητικὸν ἔτος. Ἡ αὐτόματος αὕτη ἐλάττωσις δὲν ἀπέβη πρὸς ὄφελος τῆς παραχθείσης μικρᾶς ποσότητος, ἀφοῦ τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν αὐτῆς δὲν κανονίζεται ἀπὸ τὴν ἐν Ἑλλάδι παραγομένην ποσότητα, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν παγκόσμιον παραγωγὴν καὶ ἐν τινι μέτρῳ καὶ ἀπὸ τὴν Βαλκανικὴν τοιαύτην. Ἄς ἀρκεσθῶμεν λοιπὸν εἰς τὴν αὐτόματον ἐλάττωσιν, ἥτις καὶ δὲν δημιουργεῖ δικαιώματα παραπόνων οὔτε ἀδικίας, οὔτε δικαιώματα ἀποζημιώσεων. Δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι κηρύσσομαι ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς σήμερον. Τοῦτο θὰ ἦτο παραλογισμὸς εἰς ἐποχὴν παγκοσμίου ὑπερπαραγωγῆς. Ἀλλ' ἀπλῶς φρονῶ ὅτι ἐν ὅσῳ δὲν ὑποδεικνύομεν πλουσιώτερον εἶδος πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ σήμερον πτωχοῦ πράγματι καπνοῦ δὲν εἶναι ὀρθόν, οὔτε συμφέρον νὰ προπαγανδίζωμεν ἢ καὶ νὰ ἐπιβάλλωμεν τὸν περιορισμόν, ὅταν εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ μὲν περιορισμὸς ἐπέρχεται αὐτομάτως καὶ μοιραίως, ἡ δὲ βελτίωσις τῆς καταστάσεως, ἣν πράγματι ἐλπίζω προσεχῇ, δὲν θὰ ὀφείλεται εἰς τὸν περιορισμόν τῆς ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς, ἀλλ' εἰς τὸν περιορισμόν τῆς παγκοσμίου τοιαύτης καὶ τὴν εὐκταίαν καὶ ἐλπιζομένην πρὸς τὰ βελτίω τροπὴν τῆς παγκοσμίου γενικῆς Οἰκονομικῆς καταστάσεως.

6. ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ἀλλὰ θὰ ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης: πρέπει μοιρολατρικῶς ν' ἀντιμετωπίζωμεν τὴν κατάστασιν καὶ ν' ἀναμένωμεν τὴν ἄνωθεν θεραπείαν, χωρὶς νὰ λάβωμεν κανὲν μέτρον ; Βεβαίως ὄχι. Ὑπάρχουν μέτρα ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς δυναμικότητος δυνάμενα ν' ἀμβλύνουν ὅπωςδῆποτε τὴν ὀξύτητα τῆς σημερινῆς καταστάσεώς μας. Ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα θ' ἀποδώσουν τόσον περισσοτέραν ὠφέλειαν ὅσον μικροτέραν θαυματουργὸν δύναμιν καὶ ἐλπίδας στηρίζωμεν ἐπ' αὐτῶν. Καὶ ἐξηγοῦμαι:

Ἡ περίοδος ἣν διερχόμεθα παγκοσμίως εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ ἀπό-

τομος ἢ ταχεῖα μετάπτωσις ἀπὸ τῆς κακοδαιμονίας εἰς τὴν εὐτυχίαν
νὰ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος. Πᾶν μέτρον, καὶ τὸ σοφώτερον, καὶ
ριζοσπαστικώτερον, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἅμεσα καὶ καταφανῆ
εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Πρέπει συνεπῶς νὰ σταθμίζωνται αἱ
ἐκάστου προτεινομένου μέτρου ἀπαιτούμεναι θυσίαι ἐν συγκρίσει
πρὸς τὰ ἀναμενόμενα ὠφελήματα αὐτοῦ, ψυχραίμως ἐκτιμώμενα,
ὥστε οὔτε ἀσκόπους θυσίας τοῦ Δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ πλούτου
ἢ εἰσοδήματος ν'ἀποφασίζωμεν, οὔτε νὰ δημιουργῶμεν πύργους
ἐλπίδων ἀπὸ μέτρα ἅτινα μὲ μεγάλας θυσίας ἀποδίδουν ἐν τῇ ἐφαρ-
μογῇ ἀσημάντους ὠφελείας.

Παραδείγματος χάριν, διὰ τὸ ἐφαρμοζόμενον ἤδη μέτρον τῆς παρὰ
τοῦ Κράτους ἐξαγορᾶς, ἐπεξεργασίας καὶ ἀποθηκεύσεως ἐμπορευ-
σίων καπνῶν ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς, εἶχον ἀνέκαθεν πολλὰς ἐπιφυλάξεις
ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναλογίαν τῶν θυσιῶν τοῦ Κράτους, ὑλικῶν καὶ
ἠθικῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀναμενόμενα ὠφελήματα διὰ τὴν καπνο-
παραγωγικὴν τάξιν καὶ τὴν Ἑθνικὴν Οἰκονομίαν. Ὑλικὰς θυσίας
τοῦ Κράτους ἐννοῶ τὴν ἀντιμετωπισθεῖσαν γενναιοφρόνως παρὰ τῆς
Κυβερνήσεως πιθανὴν ζημίαν τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ, καὶ
ἠθικὰς τὴν καθιερωθεῖσαν ἐπικίνδυνον ἀρχὴν τῆς παρὰ τοῦ Κρά-
τους ἀγορᾶς τοῦ μὴ πωληθέντος προϊόντος, καὶ τὴν θαρραλέαν πρά-
γματι ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναποφεύκτως δημιουργηθέντων ἀτομικῶν
ἢ τοπικιστικῶν παραπόνων. Λέγω δὲ ἀναπόφευκτα τὰ παράπονα
ταῦτα, διότι ὅσον τελεία καὶ ἂν εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀρμοδίας
ὑπηρεσίας, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ δημιουργηθοῦν παράπονα διὰ τὰς
κατ'ἐκτίμησιν τῆς ποιότητος διδομένας τιμὰς ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέ-
ρου ἦτο ἀδύνατον τὰ διατεθέντα κεφάλαια νὰ ἐπαρκέσουν διὰ τὴν
ἀγορὰν ὅλων τῶν ἀπωλήτων καπνῶν καὶ ἦτο φυσικὸν καὶ ἀναπό-
φευκτον νὰ παραπονεθοῦν αἱ περιφέρειαι, ὧν τὰ καπνὰ δὲν ἠγορά-
σθησαν καὶ δὲν θὰ ἀγορασθοῦν.

Ἐναντι τῶν Κρατικῶν τούτων θυσιῶν, ἡ μὲν καπνοπαραγωγικὴ
τάξις παραδίδουσα τὰ καπνὰ τῆς εἰς τὴν Κρατικὴν Ὑπηρεσίαν, εἰς
ἐλαχίστας περιπτώσεις λαμβάνει ἔναντι τῆς ἀξίας των μικρὸν χρη-
ματικὸν ποσόν, εἰς τὰς πλείστας δὲ τῶν περιπτώσεων, χωρὶς οὔτε
μίαν δραχμὴν νὰ εἰσπράττῃ, καλύπτει ἀπλῶς τμῆμα ἢ καὶ ὅλον τὸ
πρὸς τὰς Τραπεζὰς χρέος καὶ παύει νὰ ἐπιβαρύνηται μὲ τόκους.

Δὲν ἀμφισβητῶ βεβαίως ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι βελτίωσις τῆς οἰκονο-
μικῆς θέσεως τῶν καπνοπαραγωγῶν, ἐφ' ὅσον παύουν νὰ ἐπιβαρύν-
ωνται μὲ τόκους, ἀμφισβητῶ μόνον ἂν αἱ προαναφερθεῖσαι Κρα-
τικαὶ θυσίαι ἦσαν ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἀνακούφισιν ταύτην τῆς κα-
πνοπαραγωγικῆς τάξεως.

“Ὅσον ἀφορᾷ τυχὸν ὠφελήματα τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Οἰκονομίας ἐκ τοῦ μέτρου, δὲν βλέπω σημαντικὰ τοιαῦτα. Τὰ καπνὰ ταῦτα ἦσαν καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἀπόθεμα προσφερόμενον πρὸς κατανάλωσιν. Τὸ ὅτι δὲν προσφέρονται σήμερον, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ζητοῦνται ἀμέσως, λόγῳ τῆς γενικῆς καταστάσεως, παρὰ τῆς καταναλώσεως. Ἐὰν ὅμως φαντασθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ ζήτησις εὐθηνῶν καπνῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐξαντληθοῦν τὰ ὑπάρχοντα πρὸς πώλησιν ἐν Ἑλλάδι ἀποθέματα καὶ νὰ ὑπάρξῃ πιθανότης καταναλώσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους εὐρεθησομένων εὐθηνῶν τοιούτων, θὰ εἶναι μεγίστη πλάνη τότε νὰ μὴ πωληθοῦν, μὲ τὴν ἀπατηλὴν ἐλπίδα ὅτι δῆθεν ἡ μὴ προσφορά των παρὰ τοῦ Κράτους θὰ ἐπιφέρῃ ἀναγκαστικῶς, οὕτως εἰπεῖν, τὴν κατανάλωσιν τῶν δυσκόλως διατιθεμένων σήμερον, ὡς προείπομεν, ἀκριβῶν ἀποθεμάτων παλαιῶν ἐσοδειῶν, ἢ ὅτι θὰ προκληθῇ οὕτω ὑψωσις τῶν τιμῶν τῶν ὑπολοίπων καπνῶν.

“Ὅστε, ἐφ’ ὅσον καὶ τὰ καπνὰ ταῦτα θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἀπόθεμα πρὸς κατανάλωσιν, ἡ καπναγορά μας ἐλαχίστην ἐκ τῆς παρὰ τοῦ Κράτους συγκεντρώσεως αὐτῶν ἐλάφρυνσιν θὰ αἰσθανθῇ.

Δὲν ἀποκλείεται βεβαίως ἐκ τῆς τυχὸν βελτιώσεως εἰς τὸ προσεχές μέλλον τῶν τιμῶν τῶν καπνῶν παγκοσμίως, τὰ καπνὰ ταῦτα πωλούμενα νὰ καλύψουν ὅλας τὰς δαπάνας τοῦ Κράτους ἢ καὶ νὰ ἀφίσουν καὶ κέρδος, τοῦθ’ ὅπερ εἶναι δύσκολον νὰ φαντασθῇ τις ἀπὸ σήμερον, ἐκτὸς ἐὰν θεωρηθῇ κέρδος τὸ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς εἰς χρυσὸν ἀξίας τῆς δραχμῆς πιθανὸν λογιστικὸν ὑπόλοιπον τῆς διαχειρίσεως ταύτης. Ἄλλ’ ὅπωςδὴποτε εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν τιμῶν ἐν τῇ Διεθνεί Καπναγορᾷ, ἐξ ἧς θὰ ἀνακουφισθῇ ὁ ἑλληνικὸς καπνικὸς μας κόσμος καὶ ἡ Ἐθνικὴ μας Οἰκονομία, τὸ μέτρον τοῦτο ἢ οὐδόλως ἢ κατ’ ἀσήμενον ἐντελῶς ποσοστὸν θὰ ἔχῃ συντελέσει.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ σημερινὴ κατάστασις ἐπιβάλλει ν’ ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐξῆς καπνικὴν πολιτικὴν.

Κατ’ ἀρχήν, μὲ ὑπομονὴν καὶ κυρίως μὲ ψυχραιμίαν, νὰ μελετήσουν πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ ἀρμόδιοι τὸ ὅλον ζήτημα καί, ἂν πεισθοῦν ὅτι πράγματι αἱ σημεριναὶ δυσχέρειά μας δὲν ὀφείλονται εἰς ἑλληνικὰ αἷτια, νὰ διαφωτίσουν περὶ τούτου ὅλον τὸν καπνικὸν κόσμον, ὅστις πρέπει νὰ πεισθῇ ὅτι μὲ ἑλληνικὰ μέτρα δὲν εἶναι δυνατόν ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην νὰ μεταβληθῇ ἡ δυστυχία εἰς εὐτυχίαν καὶ συνεπῶς νὰ παύσουν αἱ αἰτήσεις καὶ διαμαρτυρίαι περὶ κρατικῆς μερίμνης κλπ.

Ἐξ ἄλλου, τὸ Κράτος ἐπωφελοῦμενον τῶν σημερινῶν συνεπειῶν

τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως τάσεων ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων, δύναται νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ταχυτέραν ἀπορρόφησιν τῶν καπνῶν μας παρὰ τῶν ξένων ἀγορῶν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς παθητικότητος τοῦ ἐμπορικοῦ μας ἰσοζυγίου καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἀναμφισβητήτων προσόντων τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν, ἅτινα οἱ ἐπὶ ἐμπορικῶν συμψηφισμῶν ἀγοράζοντες πελάται μας ὅχι μόνον δὲν θὰ θεωροῦν ὡς συμβατικὸν βάρος, ἀλλὰ καὶ θὰ χρησιμοποιοῦν εὐχαρίστως καὶ πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιχειρήσεώς των.

Τὸ σύστημα τῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας συμβάσεως ἐπεκτεινόμενον καὶ μετὰ τῆς Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας, Πορτογαλλίας καὶ Γαλλίας, μὲ παραλλαγὰς βεβαίως ἀναλόγους δι' ἕκαστον Κράτος, θ' ἀπετέλει μεγίστην διευκόλυνσιν τῆς ἀπορροφήσεως τῆς καπνοπαραγωγῆς μας. Ὡς συμπληρωματικὴν αἰτιολογίαν διὰ τὴν τοιαύτην συμβατικὴν προστασίαν τοῦ καπνοῦ μας δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐμφανίσῃ τὸ ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Μονοπωλίου Καπνοῦ εἰς τὰς προαναφερθείσας Χώρας ἐμποδίζει τὴν βάσει τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ ἐπικράτησιν ἢ τοῦλάχιστον σημαντικὴν κατανάλωσιν ἑλληνικοῦ καπνοῦ εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Ἀπὸ παραγωγικῆς ἀπόψεως ἡ κατὰ τὴν γνώμην μου τηρητέα τακτικὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Ἐκάστη καπνοπαραγωγικὴ οἰκογένεια νὰ καλλιεργῇ τόσα μόνον στρέμματα καπνοῦ ὅσα ἐπιτρέπουν αἱ διαθέσιμοι ἐργατικαὶ χεῖρες τῆς οἰκογενείας, ὥστε νὰ μὴ χρησιμοποιῇ ἡμερομισθίους ἐργάτας.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, τὸ προϊόν τῆς πωλήσεως τοῦ καπνοῦ, εἰς τὰς τρεχούσας ἐκάστοτε τιμάς, θὰ ἀποτελῇ ἀμοιβὴν τῶν ἡμερομισθίων τῆς οἰκογενείας, ἐφ' ὅσον ἄλλαι δαπάναι εἰς χρῆμα δὲν θὰ ἔχουν καταβληθῇ παρὰ τοῦ παραγωγοῦ. Εἰς τὴν τοιαύτην ἄλλως τε διεξαγωγὴν τῆς καπνοκαλλιεργείας κατελήξαμεν ἤδη ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἀναγκαστικὸν μέτρον ἐπιτρέπεται νὰ συζητηθῇ πρὸς τοῦτο.

Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας πρέπει καὶ δύνανται νὰ διαδίδουν ἀνὰ τὰς καπνοπαραγωγικὰς περιφερείας καὶ ἄλλας καλλιεργείας ἢ Γεωργικὰς ἀσχολίας (ὀπωροκομία, σηροτροφία, μελισσοκομία, πτηνοτροφία, διατροφή χοίρων κλπ.) ὥστε νὰ χρησιμοποιῶνται εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσότεραι ἡμέραι ἐργασίας τῶν μελῶν τῆς καπνοπαραγωγικῆς οἰκογενείας ἀμειβόμεναι κατὰ τὴν πώλησιν τῶν συμπληρωματικῶν τούτων προϊόντων. Οὕτως, ὁ καπνοπαραγωγὸς δὲν θὰ κινδυνεύῃ νὰ στερηθῇ τῶν στοιχειωδῶν πόρων ζωῆς, λόγῳ τυχόν βραδύτητος τῆς πωλήσεως τοῦ καπνοῦ του. Ἐπίσης ἡ ρύθμισις τῶν γεωργι-

κῶν χρεῶν κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα μὲν τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέποντα στοιχειώδη ζωάρκειαν τοῦ παραγωγοῦ ἀποτελεῖ ἀνάγκην ἐπείγουσαν.

Ταύτοχρόνως ἐφαρμοζομένων αὐστηρῶς τῶν ἀποβλεπόντων εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μας ἐψηφισμένων ἤδη μέτρων, ἅτινα ἀνεφέρθησαν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος, ἔχω τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ συνεχισθῇ ἐντατικῶς ἡ συντελουμένη ἐπιστημονικὴ καθοδηγητικὴ ἐργασία πρὸς βελτίωσιν ἢ καὶ διατήρησιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ μας, ἐργασία ἣτις θὰ μᾶς δίδῃ πάντοτε τὰ ἀπαραίτητα ὄπλα διὰ νὰ κατορθώσωμεν νὰ ἀντιμετωπίζωμεν ὅσον τὸ δυνατόν ἡπιώτερον τὰς οἰασδήποτε διακυμάνσεις τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς.

Πρὸς τοῦτο ὅμως εἶναι ἀνάγκη, ἡ ἀποπεράτωσις τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Καπνολογικοῦ Ἰνστιτούτου Δράμας νὰ μὴ διακοποῦν διὰ λόγους οἰκονομίας, ἀλλὰ νὰ χορηγηθοῦν τὰ ἄνευ πολυτελείας ἢ σπατάλης ἀπαρσίτητα οἰκονομικὰ μέσα, κατατασσομένης καὶ τῆς ἐργασίας ταύτης εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἀπαραιτήτως ἐκτελεσθησομένων παραγωγικῶν ἔργων. Τὸ ἀπαιτηθησόμενον χρηματικὸν ποσὸν εἶναι ἀσήμαντον καὶ ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀναμενομένην μεγάλην ἐκ τοῦ ἔργου ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ ἐν σχέσει μετὰ τὸν ὄγκον τῶν διὰ τὰ λοιπὰ παραγωγικὰ ἔργα ἀπαιτήτων δαπανῶν.

Ρυθμιζομένης οὕτω τῆς ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας καπνικῆς μας πολιτικῆς, ἡ κατάλληλος προπαγανδιστικὴ προσπάθεια τοῦ Συνδέσμου Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ, εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐντὸς τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου, ὑποβοηθούμενη καὶ ἀπὸ τὴν προαναφερθεῖσαν συμβατικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους, δύναται νὰ ἀποδώσῃ σημαντικούς καρπούς, ὥστε ἡ δυσχερὴς οἰκονομικὴ περίοδος ἣν διέρχεται ἡ καπνοπαραγωγή μας ὄχι μόνον νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀθεράπευτα ἴχνη καὶ τραύματα διὰ τὸ μέλλον, ἀλλ' ἴσως καὶ νὰ δημιουργήσῃ νέους πελάτας καὶ νέας χώρας καταναλώσεως τοῦ πλουσιωτέρου τούτου γεωργικοῦ προϊόντος τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ μεταξύ αἱ Τράπεζαι ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὰς ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἀκριβῶν ἀποθεμάτων τοποθετήσεις των, ἃς ἐξετάσουν τί εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δι' αὐτά, ὥστε μετὰ ὅσον τὸ δυνατόν μικροτέραν ζημίαν τοῦ Ἐθνικοῦ μας πλούτου νὰ ρευστοποιηθοῦν αἱ τοποθετήσεις των αὗται. Ἐὰν ἡ παλαιὰ πρότασις τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ θεωρεῖται ὡς ὑπερβολικὰ ριζοσπαστικὴ καὶ ἀνεφάρμοστος, ἃς εὗρουν ἄλλον τρόπον. Πάντως ἡ παθητικὴ ἀναμονὴ κυρίως τὰ συμφέροντα τῶν Τραπεζῶν ζημιώνει.

Ἡ παγκόσμιος σημερινή καπνική κατάστασις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀγῶν ἀντοχῆς τῶν διαφόρων καπνοπαραγωγικῶν περιφερειῶν τῆς γῆς. Ἡ ποιότης καὶ τὰ πλεονεκτήματα ἐν γένει τοῦ καπνοῦ μας καὶ ἐξ ἄλλου τὸ λιτοδίαιτον τοῦ γεωργοῦ μας εἶναι ὄπλα ἀνυπολογίστου ἀξίας ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον. Ἐάν, χωρὶς ἡττοπαθῆ κηρύγματα ἀναγκαστικοῦ περιορισμοῦ τῆς καπνοκαλλιιεργείας καὶ χωρὶς σπασμωδικὰ μέτρα, ἀντιμετωπίσωμεν ψυχραίμως τὴν κατάστασιν καὶ νοικοκυρευθῶμεν, τὴν μὲν παγκόσμιον οἰκονομικὴν καὶ καπνικὴν κρίσιν θὰ διέλθωμεν μὲ ὅσῳ τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρας ὀδύνος, τὸ δὲ μέλλον, σὺν τῇ βραδείᾳ ἔστω ἐπὶ τὰ βελτίῳ ἐξελίξει τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς καταστάσεως, θὰ εὕρῃ τὴν καπνοπαραγωγὴν μας οὐχὶ κατεστραμμένην, ἀλλὰ τούναντίον ἐτοίμην νὰ ἀποτελέσῃ καὶ πάλιν τὴν κυριωτέραν βάσιν τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν πλούτου καὶ τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας ἐν γένει.

Ἑμμ. Γ. Πειρουνάκης

Διευθυντῆς

Γραφείου Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ Ἐθνικῆς